

ליקוטי ופסקי הלכות "חוקי חיים"

ותלמוד
"תקלי חיים"
לעשות רצונך
בלבב שלם

שע"י "חדר הוראה"

שיכונת מנחת יצחק פתח"ק ירושלם תובב"א - בראשות הרב חיים אהרן בלייער שליט"א

354

פרשת נשא תשפ"ה

דיני נשיאת כפים - א'

נא לא לעיין בגליון
בשעת התפילה
וקריאת התורה

מצוות ברכת כהנים

בני ספרד

ט כל יום. גם בבני ספרד יש מנהגים שונים לגבי נשיאת כפים בחו"ל. יש שנוהגים לישא כפים בכל יום כמו שנוהגים בא"י (שו"ת צ"ח סי' ו') והוא המנהג הנפוץ היום בבני ספרד בחו"ל.

י בכל ראש חודש. יש מבני ספרד שנושאים כפים בחו"ל בכל ראש חודש (שו"ת בית אפרים שם בשם הר"ח אלפנדר).

יא כשקוראים בתורה. יש שנוהגים לישא כפים ביום שיש בו קריאת התורה (מנהג איזמר, ס' כה תברכו, מערכת כ' אות ב').

יב בכל שבת. יש שנוהגים בכל שבת ושבת (מנהג אטליה ואמסטרדם, חיד"א בשו"ת יוסף אומץ סי' ע', שו"ת זרע אמת ח"ג סי' י"ג).

טעמים שממעטים נשיאת כפים בחו"ל

יג אינם שרויים בשמחה. טעם אחד מבואר בפוסקים משום שבשאר הזמנים אין הכהנים שרויים בשמחה ואז אינם ראויים לברך כהוגן, בסתם שבת אינם שרויים בשמחה משום שטרודים בהרהורים על מחיתם, ובשאר ימות החול משום שטרודים בביטול מלאכה (רמ"א סי' קכ"ח סמ"ד ע"פ ביאור המ"ב ס"ק קס"ז), ודוקא במוסף משום שאז יוצאים מבית הכנסת וישמחו בשמחת יום טוב (רמ"א שם) ואף במוסף של יוה"כ נושאין כפים בחו"ל משום שיש בו שמחת מחילה וסליחה (מ"ב ס"ק קס"ז).

יד העדר טבילה במקוה. יש שכתב הטעם שממעטים בנשיאת כפים בחו"ל משום שמנהג כהנים לטבול במקוה לפני נשיאת כפים (עי' מ"ב ס"ק קס"ה) ויש זמנים שקשה לטבול (שו"ת מהר"ל החדשות סי' כ"א). אבל יש שפקפקו על טעם זה שהרי טבילה אינה לעיכובה ואין לבטל מצות עשה משום זה.

טו תפילה במקום עבודה. יש שהסבירו הטעם הנ"ל (אות י"ג) שנשיאת כפים כתיב אחרי העבודה, ועבודה במקום תפילה ותפילה בלי כוונה הוא כקרוב שאינו רצוי, ובימות החול שטרודים במלאכתם אין בו כוונה הרצויה, או משום שיש חסרון במנין עשרה מדין ציבור הטעון לנשיאת כפים (מורן פוסק הדור במועדים וזמנים ח"א סי' ל"א), משא"כ בימים טובים מתפללים כהוגן בלי טרדות (שו"ת חת"ס סוף סי' כ"ג).

טז יחוס הכהנים. יש שכתב הטעם משום שהכהנים היום אינם כהני יחוס אלא כהני חזקה ומפאת חשש שמא הוא ישראל שעובר על מ"ע אם זר נושא כפיו וכמו כן עובר על ברכה לבטלה והישראלים אינם מתברכים בזה, א"כ מצאו צורך למעט בנשיאת כפים בחו"ל, אמנם ביו"ט במוסף התירו כדי שלא תשתכח תורת נשיאת כפים (שו"ת בית אפרים סי' ו').

יז סוד ה' ליראיו. היה כמה צדיקי הדור שניסו פעמים להחזיר המנהג ליושנה לישא כפים בחו"ל בכל ביום (הבעל התניא, הגר"א הובא בפסקי תשובות סי' קכ"ח הע' 415), ומן השמים מנעו אותם בכל מיני דרכים פלאים, וראו צדיקי הדור שקיים איזה מניעה מן השמים שלא ישאו כפים בחו"ל, ומאז נשתרבה המנהג בבני אשכנז שלא לישא כפים בחו"ל חוץ מתפילת מוסף בימים טובים.

בארץ ישראל

יח מנהג ירושלים. המנהג בא"י הוא לישא כפים בכל יום (מ"ב ס"ק קס"ד), אמנם לא בכל מקום בא"י המנהג כך לבני אשכנז. בירושלים נוהגים גם בני אשכנז לישא כפים בכל יום שישנם כמה דברים שקיבלו את פסקי של מרן הבית יוסף בא"י (פאת השלחן ה' א"י סי' ב' סט"ז), ובזמננו גם הרבה עיירות בא"י שהתאספו שם קהילות מיוצאי ירושלים נוהגים לברך בכל יום.

הלכותיה

א הלכות נשיאת כפים נחוצות לכהנים המברכים את עם ה' לדעת אותם על בורים כדי לקיים את המצוה כהוגן ובדקדוק, ובאותו מדה נחוצה היא גם לישראלים המתברכים לדעת את ההלכות, שהרבה דברים נוגעים להם גם איך לקבל הברכה, ואין להקריא הברכה לכהנים, ובאיזה מקומות נוהגים לברך ברכת כהנים וכדומה, ולכן פרשנו כאן הלכות הנוגעות והשכיחות, כדי שהכהנים יברכו והישראלים יתברכו כראוי.

מצוותה

ב על הכהן. מצות עשה מן התורה שהכהנים יברכו את בני ישראל בנשיאת כפים (גמ' סוטה דף ל"ח ע"א, רמב"ם פט"ו תפילה ה"ב), שנאמר (פ' נשא ו', כ"ג) "כה תברכו את בני ישראל אמור להם, יברכך ה' וישמרך, יאר וכו". ורצה הקב"ה בטובו הגדול לברך עמו דוקא ע"י הכהנים המרששים החונים תמיד בבית ה', וכל מחשבתם דבקה בעבודתו ונפשם קשורה ביראתו כל היום, ובזכותם תחול הברכה עליהם ויתברכו כל מעשיהם ויהי נועם ה' עליהם (חינוך מצוה שע"ח).

ג על הישראל. י"א שכמו שיש מצוה על הכהן לברך, כמו כן יש מצות עשה על הישראל להתברך (ס' הפלאה כתובות כ"ד ע"ב בשם ס' חרדים, שו"ת חת"ס א"ח סי' כ"ב, באור הלכה ריש סי' קכ"ח), אמנם יש הסוברים שאינו מצות עשה גמור, מ"מ יש ענין של מצוה גם על הישראל להתברך (שו"ת מהרש"ם ח"ח סי' כ"ה).

בזמן הזה

ד מדרבנן. י"א שבזמן הזה שאין בית המקדש קיים אין נוהגת מצוה זו מן התורה ואינו אלא מדרבנן, משום שהחיוב מדאורייתא הוא רק כשמזכירים את השם המפורש כמו שהיו עושים בבית המקדש (ישועות יעקב אבה"ע סי' ג'), או משום שהכהנים בזמן הזה אינם מוחזקים ביחוסם (מור וקציעה סי' קכ"ח, שו"ת בית אפרים א"ח סי' ו').

ה מן התורה. אבל רוב הפוסקים נוקטים שגם בזמן הזה היא מצוה מן התורה (שער הציון סוף סי' קכ"ח).

בכל מקום

ו מעיקר הדין נשיאת כפים נוהג בכל במקום ובכל זמן (חינוך מ' שע"ח), ואף בחו"ל, אלא מכמה טעמים בזמננו, הרבה קהילות לא נושאים כפים בחו"ל רק במוסף של ימים טובים, וכמו שיבואר.

בחוץ לארץ ובארץ ישראל בזמננו

בחוץ לארץ

ז מעיקר הדין, נשיאת כפים נוהג בכל מקום בין בא"י ובין בחו"ל, ובכל זמן דהיינו בכל תפילה שאין בו חשש שיכרות כמו שיבואר (גליון הבא א"ה), אבל מנהג ברוב תפוצות ישראל למעט בקיום מצות נשיאת כפים בחו"ל, ונביא בזה כמה טעמים וכמה מנהגים.

בני אשכנז

ח במדינות אשכנז נהגו כבר קרוב לשמונה מאות שנה שאין נושאים כפים אלא בימים טובים וימים נוראים וגם רק בתפילת מוסף אבל לא בשאר תפילות (מהר"ם מרוטנברג, תשב"ץ, כלבו, מהר"ל הובא בשו"ת בית אפרים סי' ו'), ונביא לזה כמה טעמים (לקמן אות י"ג ואילך).

יט בערי הגליל. יש הרבה אשכנזים שנוהגים בערי הגליל לישא כפים רק בתפילת מוסף, כגון בכל שבת ויום טוב, ויש שגם נוהגים כן ב"ח, אבל לא בשאר ימות החול בשחרית (עיר הקודש והמקדש ח"ג פכ"ה ס"ו, שו"ת מנחת יצחק ח"ח ס"א א' וב'), והוא כעין פשרה שהנהיגו אחר שעלו בעלייה המונית בין מנהג א"י למנהג יוצאי מדינות אשכנז.

לנהוג כמנהג המקום

כ לעולם אל ישנה אדם ממנהג המקום שנמצא שם, ולכן בן חו"ל הנמצא בא"י, יעלה לדוכן וישא כפיו כמנהג א"י, וכמו כן בן א"י הנמצא בחו"ל ינהג כמנהג המקום ולא ישא כפיו בימות החול אלא כפי מנהג אותו מקום, ונביא כאן כמה פרטי דינים בזה.

כא מנין בני א"י בחו"ל. אם נמצא מנין של עשרה בני א"י הנמצאים בחו"ל ועושים מנין לעצמם, מותר להם לישא כפים גם בחו"ל, שהיה שכולם בני א"י ואין ביניהם מבני חו"ל מותר להם לנהוג כמנהג א"י (ארחות רבינו ח"א עמ' ס"ז), וכמו כן עשרה בני א"י שנמצאים במטוס ואין שם מבני חו"ל, מותר להם לישא כפיהם (תשובות והנהגות ח"ב סי' ק"א).

בני א"י להשתתף בביכ"ס ספרדי בחו"ל

כב כהן. כהן בן א"י מבני אשכנז ונמצא בבית הכנסת של בני ספרד, מותר לו לישא כפים יחד עם בני ספרד מאחר שגם מנהגו הוא לישא כפיו בכל יום, וגם אינו משנה ממנהג המקום מאחר שנמצא בין הנוהגים לישא כפים בכל יום גם בחו"ל (שו"ת רבבות אפרים ח"ו סי' נ"ז).

כג ישראל. כמו כן בן א"י שהוא ישראל ורוצה להתברך בנשיאת כפים, מותר לו ללכת לבית הכנסת ספרדי בחו"ל כדי להתברך, ויש מיוחדים סגולה מבני א"י שבכוונה הלכו לבית כנסת ספרדי כדי להתברך, אבל בן חו"ל אין לו להשתתף בכוונה במנין של בני ספרד כדי להתברך שהרי אין לחפש בחו"ל לשנות מנהג בני חו"ל (הגרשז"א, הליכות שלמה פ"א אות ב').

כהן בן א"י במנין יו"ט שני

כד דנו הפוסקים בדין כהן בן א"י הנמצא במנין של בני חו"ל והם נושאים כפים ביום טוב שני של גלויות במוסף, האם הכהן בן א"י יכול גם לישא כפיו היות שהוא אינו מחוייב בתפילת יו"ט שני.

כה ספק. יש שמסתפקים בזה היות שנשיאת כפים הוא במקום עבודה וכן א"י אינו מחוייב במוסף באותו יום הרי לא שייך למוסף של אותו יום כדי לישא את כפיו באותה תפילה, ולכן ממליצים להשתתף עם כהנים בני חו"ל לישא את כפיו אבל בלי ברכה 'אשר קדשנו וכו', ואם הוא כהן יחיד בדיעבד יכול לסמוך על המתירים גם לברך (מהר"א הלוי בשו"ת גינת וורדים כלל א' סי' י"ג הובא בשערי תשובה סי' תצ"ו סק"ד, שו"ת שבט הלוי ח"ג סי' צ"ו).

כו מותר. ואחרים סוברים שמותר לו גם לברך על הנשיאת כפים, משום שכן א"י יכול לברך ברכת כהנים ביום שיש חזרת השי"ן ומברכים ואפילו כמה פעמים ביום, וכשנמצא בחו"ל והם מברכים נשיאת כפים יכול לברך עמהם, וכשנמצא בא"י בתוך מנין של בני חו"ל כל שכן שיכול לברך משום שמנהג א"י הוא לישא כפיו גם בימי חול (מהר"ם בן חביב הובא בשערי תשובה שם), ואפשר לסמוך על זה לכתחילה (באר משה עמ' מ-מ"ז, סי' יו"ט שני כהלכתו בשם בעל אגרות משה).

בס"ד

בשבח ויהודה להשי"ת על כל הטוב אשר גמלנו
שהחינו וקימנו והגיענו לזמן הזה הננו מתכבדים
להזמיןכם להשתתף בשמחת הבר מצוה של בנו היקר

הב' דוד נ"י

העליה לתורה תתקיים בעזהשי"ת בשבת קודש פ' נשא
בבית המדרש 'קהל אברכים' רח' תובל 1 ירושלים
[נמל ביהמ"ד טשערנאביל]
שחרית בשעה 9:00

קידושא רבא לגברים בלבד אחר התפילה
נשמח מאד לראותכם משתתפים בשמחתנו
ואי"ה בשמחתכם ישמח לבנו אם אנו

בכבוד רב

חיים אהרן בלייער ומשפחתו

יהושע שמואל בלייער יעקב פריעד

כהן שהוא ש"ץ

כז כהן שהוא שליח ציבור בחו"ל, כשאומר 'אלוקנו ואלקי אבותנו בברכנו בברכה המשולשת וכו', דנו הפוסקים האם הוא יכול למצות עשה של ברכת כהנים גם בלי להסתובב ולהגביה ידיו, וכך ירוויחו הקהל בברכת כהנים ע"י כהן, או שעדיף שלא יכוון למצות עשה אלא לתפילה בלבד.

כח יש מי שאומר שיש להדר שכהן יהיה השליח ציבור לחזרת התפילה ויכוון לקיים בזה מצות עשה של ברכת כהנים כשאומר 'אלקנו ואלקי אבותינו וכו', כי הברכה 'אשר קדשנו בקדושתו של אהרן' אינה מעכבת, והציבור מתברכין ויענו 'אמן' אחריו (משמרת שלום סי' י' אות ט').

כט אבל אחרים חולקים עליו וסוברים שעצם צורת הרמת הידים הוא לעיכובה במצוה, וכיון שהכהן השליח ציבור אינו מהדר פנים ואינו נושא כפים, הרי הוא עובר על 'כל תגרע' שעושה המצוה בצורה שלא ציוותה לו התורה, ואדרבה עדיף שיכוון רק בדרך תפילה ולא לקיום מצוה (שו"ת קנין תורה ח"ז סי' י"א, מרן פוסק הדור בתשובות והנהגות ח"ב סי' ק"ב).

דינים הנוגעים למתברכים

כמקבל ברכה מהקב"ה

ל הבאנו לעיל (אות ג') שיש שס"ל שקיימת מצות עשה גם על הישראל להתברך, ואפילו אם אינו מצוה אבל בודאי יש לו ענין של מצוה לשמוע לברכת כהנים, שהרי בזה הוא מראה שהוא מאמין בברכת ה' הבא דרך ברכת הכהנים, וכל כמה שיותר מאמינים ומשיבים אל ליבם את האמונה וההכרה בו יתעלה לקבל עליהם עול מלכותו ושהוא מקור כל הברכות, בזה מכשירו עצמו יותר לקבל השפע מרובה וכמו שכתב 'ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם' (עקידת יצחק שער ע"ד).

לא לפתוח ידיו כמקבל דבר. לאחרונה יש שנוהגים כסגולה לפתוח את שתי ידיו כאדם המקבל דבר מחבירו בשעת ברכת כהנים, שהרי בזה הוא מראה וממחיש את המציאות שהוא באמת מקבל ברכה מהקב"ה דרך שלוחיו 'הני כהני שלוחא דרחמנא' (מפי הגר"א לאפיאן) [כעין מה שיש נוהגים (בן איש חי שנה ראשונה פ' ויגש ס"ב) כשאומרים הפסוק 'פותח את ידך' פורשים כפיהם לעיני השמים, והוא בכדי לעשות בזה פועל דמיוני לקבלת מזלם את השפע מלמעלה (ודרשת וחקרת מילואים סי' י"ג אות ד' עמ' של"ט).

לא לצאת בעת נשיאת כפים

לב לפיכך אדם הנמצא בבית הכנסת בעת שקראו לכהנים לברך את ישראל אסור לצאת מבית הכנסת אם עדיין לא שמע ברכת כהנים באותו יום, ואף אם כבר שמע באותו יום, מן הראוי לא לצאת בעת שעומדים הכהנים לברך כדי להראות את חשיבות הענין (כף החיים ס"ק קמ"ט).

לג מכיון שגם על המתברכים יש ענין של מצוה, צריכים גם הם לכוון לקבל את ברכת הכהנים באימה וביאה (כף החיים ס"ק קל"ח), ולכוון לתובת הברכה, ולא להסיח דעת ולהביט אנה ואנה או לעין בספר וכדומה, וכל שכן שלא להפסיק בדיבור (שו"ע סי' קכ"ח סכ"ג).

בית המדרש
קהל אברכים
רח' תובל 1 (נמל ביהמ"ד טשערנאביל)
מפליה ירושלים תובא

ברכת 'מזל טוב'

מורינו הרב שליט"א

בס"ד

שלוחה באת
אל בני' ר' דוד אהרן רבא ויקרא
הטובי נפשו ליהודי נוסרי בלב ונפש
לשם אברכי סתפילי ולחיו בית מדרשו,
היום יבנו בבל טבטו חתונה,
אליה בני ישראל באו ונולדו נוסרי מיניע כפיו,
ספקי ודורארו בחלם יפה נשפטים בבל תפוצת ישראל
שישדו תפוצתם בנות נשפטים,
אשר כל חסד
ה' ה' האון הנפוצים

מורינו הרב שליט"א

בעל 'חוקי חיים' ורב חדר הדואר שב' מנחת יצחק פניה"ק
לרגל השמחה קשרויה במצוה
בהיכנס בנו לצול תורה ומצוות
חתן הבר מצוה
כמו **דוד בלייער** נ"י

ובנו ידן נוסרי תפוצתם תפוצתם או עתידת
שמשפחתו זו יוספט שפע רב ונפשו זאת עתידת
כי לא תשכח מה דעו אבותי חסד חזרת חיים
לראות חרות ישראל מברכים שלמים ויראים
הזהר ליהודי ר' דוד הקדוש ביום תפוצת חתן
היום שנתפזר בלילות ויהיה יום יום ויום
מירלה חרות שנתפזר ליהודי חיים ימים ונפשו
השפעת חסדו במשפחתו ובהנחתו עד עתיד
בכריתו שם ודורא מעלי עד יום ויום בשרית ויפנים
התפוצת עיניו כשפזר לבנו ליהודי חיים ימים

בברכת מזל טוב רב נחת
האבא **ב"מ**
קהל הקודש מנחם אלמלי בית המדרש